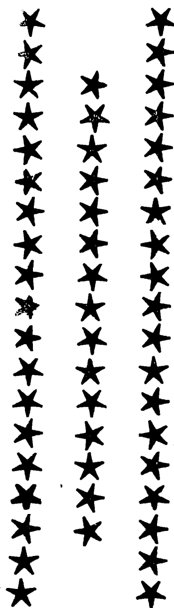
रवि शाक्य

इखाछेँ, यल

झां-घांचा

मुंम्ह

भूषणप्रसाद श्रेष्ठ

पिकाक : प्रभात मा० वि०, श्रीघः विहार, नःघः

ह्लापां : ने० सं० ११११२
बि० सं० २०४६

मू : ६।–

थाकू : विश्वभूमि प्रेस, केल त्वाः ।

१. धर्मादित्य धर्माचार्यंयात द्यछाया: पिथनादीग् डा. कमल-प्रकाश मल्लयाग् सफू:–
Classical Newari Literature–A Sketch.
२. 'भी' लय्पौ ह्लांति च्वया: पिदंग्:– ने सं. १०७४
'भी' लय्पौ प्रेसय् छापय्याना: पिदंग्:– ने. सं. १०७८ कछलाथ्व: १
३. 'सितु' निलापौ पिदंगु दं:– ने. सं १०८४ वर्षा (दिल्ला–गुंला)
४. थासा आखलं पिदंग् नेपाल भाषाया ह्लापांग् सफू व उकिया च्वमि:– 'श्री प्रज्ञापारमिता देवीयागु एकविंशति श्लोकया भाषासहितं'। पं. निष्ठानन्द वज्राचार्य
५. नेपाल भाषाया महाकाव्य मध्ये दकलय् ता:हाक:ग् नां दुगु महाकाव्य व उकिया कवि:– 'नेपालया राष्ट्रिय विभूति कलाकार अरनिकोया श्वेतचैत्य'। सत्यमोहन जोशी।
६. महाकवि स्व. चित्तधर 'हृदय' यात 'भाषा महारथि' उपाधि ल:ह्ला:गु संस्था:– पल्पसा साहित्य ख्य:।
७. 'नेपाल भाषा रीडर' व 'नेपाल भाषा व्याकरण' सफूया च्वमि व पिदंगु दं:– शहीद शुक्रराज शास्त्री। ने. भा. रीडर ने. सं. १०५३, ने. भा. व्याकरण ने. सं. १०४८।
८. नेपाल भाषाया आ:तक लुइधुंकूगु अभिलेख मध्ये दकलय् पुलांग् अभिलेख:– ने. सं. २९३ (ई. सन् ११७३)
९. पाहांच:ह्लय् व मोहनिबलय् हालीगु मे छसीकथं:– घातुमे, मालश्री मे।
१०. राष्ट्रव्यापी रूपं महाकवि स्व. सिद्धिदास महाजुया १२५ दँ बुंदि हंगु दँ– ने. सं. ११११ यंला गा: द्वितीया

११. खय् भासं 'शिरिसको फूल' धाइगुयात नेवाः भासं लाखय् स्वां धाइ ।

१२. स्व चित्तधर 'हृदय' या रचनात नेपाली, हिन्दी, अंग्रेजी, उर्दू व चीनिया भासं नं अनुवाद जुइधुंकूगु दु ।

१३. नेपाल भाषां च्वयातःगु 'स्वस्थानी' बाखं मध्ये दकलय् पुलांगु ने. सं. ७१३ यागु खः ।

१४. 'यलक्व' खँग्वःया अर्थ 'निभालं मखइगु थाय्' खः ।

१५. 'स्वयम्भू महापुराण' च्वयादीम्ह वद्रीरत्न वज्राचार्य खः ।

१६. 'स्वयम्भू महाचैत्य' च्वयादीम्ह हेमराज शाक्य खः ।

१७ नेपाली भाषा प्रकाशिनी समितिपाखें स्वीकृति कयाः वि. सं. २००३ निसें २००७ या दुने नेपाल भाषां ११५ गू सफू पिदंगु दु ।

१८. 'बुद्ध धर्म' पत्रिका बुद्ध संवत् २४६९ या बैशाख पुन्हिकुन्हु धर्मादित्य धर्माचार्यजुया सम्पादनय् पिदंगु खः ।

१९. चित्तधर 'हृदय' ने. सं. ११०२ तछला गाः ३ (वि. सं. २०३९ जेथ २६ गते) कुन्हु दिवंगत जुल । वय्कः ने. सं. १०२६ कछला गाः ११ कुन्हु बूगु खः ।

२०. ने सं १०७६ (वि. सं. २०१३ वैशाख २० गते) स भाजु सत्यमोहन जोशीं च्वयादीगु नेपाल भाषाया खण्डकाव्य 'शुभ राज्याभिषेकया मे' श्री ५ या सरकार प्रचार विभागपाखें पिदन ।

२१. जुजु रणजीत मल्लं च्वयाबिज्याःगु छधाः प्याखं मध्ये दकलय् म्हो पौ दुगु 'वीर वीरनी' खः ।

२२. नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानं पिथंगु 'पर्यायवाची शब्द कोश' य् दुथ्याकातःगु नेवाः भाय्या खँग्वः स्व. भाजु ठाकुर-लाल मानन्धरं बियादीगु खःसा उगु खँग्वः निरीक्षण

(परीक्षण) यानादीम्ह भाजु खड्गमान मल्ल खः ।

२३. नेपाल भाषां थौंतक पिदनेधुंकूगु महाकाव्य व उकिया कविपिं:–
सुगत सौरभ–चित्तधर 'हृदय'
अर्हत्नन्द–धर्मरत्न 'यमि'
जयप्रकाश–सत्यमोहन जोशी

नेपालया राष्ट्रिय विभूति कलाकार अरनिकोया श्वैतचैत्य–सत्यमोहन जोशी

२४. ने. सं १०९३ कउलां पिदंगु नेपाल भाषाया लसतापौ 'लूनिभाः' या सम्पादक ज्ञानबहादुर महर्जन खः ।

२५. 'चलँचा' नांगु नेपाल भाषाया व्याकरण सफू इश्वरानन्द श्रेष्ठाचार्यजु च्वयादीगु खः ।

२६. नेपाल भाषा मंकाः खलकं 'दबूछें' धस्वाकेत दयेकूगु 'नेपाल संस्कृति संरक्षण समिति 'या पदाधिकारीपिं:–
नायः —भक्तिदास श्रेष्ठ
न्वकू —इन्द्रभक्त श्रेष्ठ
छ्यान्जे –कृष्णसुन्दर मल्ल
दांभरि —लक्ष्मीदास मानन्धर

२७. नेपाल भाषां पिदंगु लय्पौ मध्ये 'भी' दकलय् पुलांगु खः ।

२८. दँय्दँसं नेपाल भाषा विषयस दलकय् उंप्वः ल्याः कयाः एस. एल. सी. परीक्षा पास याःम्ह विद्यार्थीयात थौंकह्नय् ख्वपया विराट नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलन गुथि थम्हं न्यायेकीगु साहित्य सम्मेलनय् सिरपाः लःह्लानाच्वंगु दु ।

२९. निक्वः तक 'श्रेष्ठ सिरपाः' त्याकादीधुंकूपिं साहित्यकार भाजुपिं:– धूस्वां सायमि, हेमराज शाक्य (वंश), पूर्णबहादुर वैद्य, दुर्गालाल श्रेष्ठ ।

३०. गद्य गुरू पं. निष्ठानन्द वज्राचार्यजुया बुन्हि साहित्यिक अले

सार्वजनिक रूपं दकलय् न्हापां ल्याय्म्ह पुचः, ज्याःबाहाः दलाछिपाखें हंगु खः।

३१. ने. सं. १०६० स स्व. श्री पन्नाप्रसाद श्रेष्ठ (वैद्य) जुं .... लिपिं 'नेपाल देशया अक्षरबोध' धयागु सफू च्वयाः पिथनादिल।

३२. मस्त मम्वाःपिं मां-बौपिसं काय्मचाया रक्षा यायेत धकाः न्हाय्पनय् सुइकिगु तिसाया नां 'पुनाय्चा' खः।

३३. चित्तधर 'हृदय' जुं च्वयाद्गूगु 'मिमनःपौ' बाखंसफूयात थः म्ह्याय् धकाः धयादीगु दु सा 'सुगतसौरभ' महाकाव्ययात काय्।

३४. ने. सं. १०४६ दँय् स्वम्ह च्वमिपिसं च्वयादीगु नेपाल भाषा व्याकरण सम्बन्धी सफूः—
शुक्रराज शास्त्री – नेपाल भाषा व्याकरण
सिद्धिदास अमात्य – सिद्धि व्याकरण
धर्मादित्य धर्माचार्य –संक्षिप्त आदि नेपाल भाषाया व्याकरण

३५. ने सं. ५०१ यागु 'अमरकोश' या नेपाल भाषाया टीका (अनुवाद) या नां 'पुत्रपौत्रादिबोधिनी' खःसा ने. सं. ५०६ यागु 'अमरकोश' या नेपाल भाषा टीकाया नां 'बालबोधिनी-विवृत्ति' खः।

३६. मास्टर जगतसुन्दर मल्ल ने. सं. १००३ कउँला गाः १३ (वि. सं. १९३९ कार्तिक १५ गते) कुन्हु बूगु खः।

३७. भाषाजवाः स्व. सिद्धिरत्न कसाः ने. सं. १०२० चिल्ला थ्वः एकादशी कुन्हु असं, दुछेँय् बूगु खः।

३८. च्वसापासां बौद्ध ऋषि महाप्रज्ञायात 'भाषा सुता' व उपन्यासकार धूस्वां सायमियात 'साहित्य सुता' धयागु उपाधि बियाः हनातःगु दु।

३९. जनक शिक्षा सामग्री केन्द्रपाखें थौंतक नेपाल भाषाया प्यंगू पाठ्य सफू पिदंगुली दकलय् लिपा पिदंगु सफू 'लुँहिति' खः।
४०. वि.सं. २०१४ वैशाख १ गते पिदंगु 'ज्यामि' नांगु पौ नेपाल भाषाया ह्लापांगु वाःपौ खः।
४१. थी थी क्याम्पसं पिदनाच्वंगु नेपाल भाषाया पत्रिकातः—

त्रिचन्द्र	क्याम्पस	— जः
काठमाडौं	क्याम्पस	— ग्वय्स्वां
सरस्वती	क्याम्पस	— ह्लायकं
रत्नज्योति	क्याम्पस	— तोलं
पाटन संयुक्त	क्याम्पस	— कुलां
रत्न राज्य लक्ष्मी	क्याम्पस	— सुकुन्दा
सानो ठिमी	क्याम्पस	— नीलः
ललितकला	क्याम्पस	— तिसा
शंकरदेव	क्याम्पस	— चकना
पुल्चोक	क्याम्पस	— मन्दः
पद्मकन्या	क्याम्पस	— पलेस्वां
पब्लिक युथ	क्याम्पस	— सँङ्याः
पिपल्स	क्याम्पस	— नाय्खि
महेन्द्र रत्न	क्याम्पस	— त्वाःदेवा
हिरालाल	क्याम्पस	— लूजः
कीर्तिपुर बहुमुखी	क्याम्पस	— गं
च्यौराली बहुमुखी	क्याम्पस	— गुँच्व
केन्द्रीय शिक्षण	क्याम्पस	— सुसाः
नर्सिङ्ग	क्याम्पस	— लिधँसा
नेपाल कमर्स	क्याम्पस	— स्वनिगः
नेपाल लः	क्याम्पस	— ग्रमू
भक्तपुर	क्याम्पस	— सुथ

४२. थी थी नेवा: आखलं (लिपि) पिदंग् ह्लातिच्वया पौ व पिदंग् थाय् :-

त्वा:देवा – येँ

पौभा: – येँ

भ्वमि – भ्वत

मिजला – सक्व

४३. Classical Newari Dictionary व Classical Newari Grammar या च्वमि डेनमार्कया भाज् हायन्स जोर्गेन्शन ख: ।

४४. नेवा: भासं पिदंग् म्हिचापौ आकारया निगू चिचीधंगु उपन्यास 'हसिना' व 'भाजंमिखा' ख: । थ्‌किया च्वमिपिं छसीकथं पद्मरत्न तुलाधर व स्व. गिरिजाप्रसाद जोशी ख: । निग्‌लि उपन्यास 'पलेस्वां पिथना' पाखें पिदंग् ख: ।

४५. नेपा:दुने जूगु नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलनय् ह्लापांगु सम्मेलन २००८ साल माघ ९, १० व ११ गते स्वन्हु यंकं येँया हनुमान ध्वाखाया हनुमान चुकय् च्वसापासाया ग्वसालय् जूगु ख: । थ्व सम्मेलनय् सभापति जुयादीपिं छसीकथं थथे दु:- सिद्धिचरण श्रेष्ठ, चित्तधर 'हृदय' व फत्तेबहादुर सिंह । थ्व सम्मेलनय् झायादीम्ह विशिष्ट विदेशी विद्वान राहुल साँकृत्यायन ख: ।

४६. च्वसापासाया संस्थापक सदस्यपिं भाजु प्रेमबहादुर कसा: व भाजु मदनलोचन सिंह ख: ।

४७. ने: सं. १०६८ दँय् पिदंगु व्याकरणसम्बन्धी सफू हृदयचन्द्र सिंह प्रधानया 'शुद्धाशुद्धिया ता:चा' व आदिवज् वज्राचार्यया 'नेपाल भाषाया मूलँपु' ख: ।

४८. थौंतकय् दकलय् उव: विशेषाङ्क पिका:गु नेपाल भाषाया साहित्यिक पत्रिका 'भी' लय्पौ ख: । थ्व पत्रिकां दकलय् न्हापां पिथंगु विशेषाङ्क नारी अङ्क ख: ।

४९. नेपाल भाषा आन्दोलनयात दकलय् न्हापां संस्थागत रूपं न्ह्यज्याकूगु संस्था कलकत्ताय् स्वंगु (थापना जूगु) नेपाल भाषा साहित्य मण्डल ख: । उगु संस्था न्ह्याकादीपिं धर्मादित्य धर्माचार्य (जगतमान वैद्य), लोकमान सिंह, पुष्पलाल प्रधान व भैरवबहादुर प्रधान ख: ।

५०. नेपाल भाषा साहित्यया कविता ख्यलय् इटालीया कवि पेट्राकया 'सनेट' शैलीं च्वया: पिदंगु निगू सफू छसीकथं 'छ्वास' (केदारमान 'व्यथित') व 'मलख' (रे. र. न. स्यस्य:) ख: ।

५१. राणा कालय् जेलदुने रचना जूगु नेपाल भाषाया सफ:-

सुगत सौरभ	– चित्तधर 'हृदय'
सीस्वां	– सिद्धिचरण श्रेष्ठ
ख्युं अयोध्या वनबासया छगू खँ	फत्तेबहादुर सिंह
अर्हत्नन्द विश्वन्तरया मचात दान	धर्मरत्न 'यमि'

५२. पोखराया 'मांभाय्या मूलुखा' नांगु संस्थां पिथंगु भाजु इन्द्र मालीया भाषा-अनुसंन्धान सम्बन्धी सफू 'भीगु भाय् : भीगु खँग्व:' सफुतिं 'श्रेष्ठ सिरपा:' त्याकूगु दु ।

५३. वि. सं. २०२२ सालं रेडियो नेपालं नेपाल भाषां बीगु कार्यक्रम लिकासेंलि पत्र-पत्रिकां या:गु विरोधयात मुना: च्वसापासां पिथंगु सफू 'जनताया लिसः रेडियो नेपालयात' ख: ।

५४. ख्वपय् ने. सं. १०८२ दँनिसें विराट नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलन न्यायेकेगु ज्या जूगु खः।

५५. निबन्धकार मोतीलक्ष्मी उपासिकाजु ८० दँ क्यंगु लसताय् ने. सं. ११०८ दिल्ला गाः १ शनिबार (२०४५/४/१५) कुन्हु 'मोतीलक्ष्मी अभिनन्दन समारोह समिति-प्रतिभा साहित्य परिवार' नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानया दबुलिइ अभिनन्दन द्यछाःगु खः।

५६. अन्तर क्याम्पस नेपाल भाषा साहित्य पालापाखें ने. सं. ११०९ कछला गाः दशमी कुन्हुनिसें नेपाल भाषा विषय कयाः S. L. C. परीक्षा उत्तीर्ण जूपि विद्यार्थीपिन्त हनेगु ज्याझ्वः न्ह्याकूगु खः।

५७. सार्वजनिक रूपं दकलय् न्हापां नेपाल भाषा लिपि कक्षा चायेकाः लिपि स्वंकेगु ज्या 'भी मांभाय् पुचः' या ग्वसालय् जूगु खःसा लिपि स्यनाद्यूम्ह पं. हेमराज शाक्य खः।

५८. त्रिभुवन विश्वविद्यालयस एम. ए. तगिनय् नेपाल भाषा कक्षाया उद्घाटन वि. सं. २०३८ भाद्र ५ गते पाटन संयुक्त क्याम्पसय् जूगु खः।

५९. ने. सं. ११०० यंला थ्वः ११ कुन्हु च्वसापासा व नेपाल भाषा मंकाःखलःया ग्वसालय् भाषाजवाः भाजु सिद्धिरत्न कसाःया साहित्यिक जंक्व जूगु खः।

६०. जुजु जयस्थिति मल्लया पालय् नेपाल भाषां अले नेपाल भाषा दुथ्याकाः संस्कृत भासं च्वयातःगु स्वंगू सफू मानव न्यायशास्त्र, अमरकोष व गोपालराज वंशावली खः।

६१. भाजु प्रेमबहादुर कसाःनं ने. सं. ११०५ अनला गाः १५ कुन्हु थःथाय् छेँय् च्वंगु 'आशा सफूकुथि' च्वसापासायात लःल्हानादीगु खः।

६२. नेपाल भाषा व थ्वया साहित्ययात पश्चिमी संसारं म्हसीके बीगु ज्याय् तःधंगु योगदान बियादीपिं यूरोपीय विद्वान् हायन्स जोर्गेन्सन डेनमार्कयाम्ह खःसा प्रो. (डाक्टर) लीन हार्ड स्वीडेनयाम्ह खः।

६३. साहित्यकार स्व. गिरिजाप्रसाद जोशी मदुसेंलि ने. सं. ११०९ स 'मित्याः' पत्रिकां लुमन्ति ल्याः पिथंगु दु। कवि जोशी ने. सं. ११०७ यंला थ्वः ५ कुन्हु ४९ दँया बँसय् मदुगु खः।

६४. ने. सं. ११०७ (वि. सं. २०४४) स लोक साहित्य परिषदं ब्यूगु 'करूणाकर सिरपाः' न्हापां काःम्ह भाजु भृगुराम श्रेष्ठ खः।

६५. दोलखा लागाया इतिहासय् दकलय् न्हापाँ ने. सं. ११०७ चिल्ला थ्वः १२ कुन्हु तिलिन्चो युवा परिवारया ग्वसालय् दोलखाया नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलन जूगु खः।

६६. 'भी' लय्पौ स दछिया दुने पिदंगु च्वसु मध्ये दकलय् बांलाःगु च्वसुया च्वमियात बीगु 'भी प्रधान सिरपाः' या संस्थापक मय्जु मन्दिरा प्रधान खः। थ्व सिरपाः थौंतक त्याकादी धुंकूपिं भाजुपिं–

केशवमान शाक्य – बाखं
रमेशकाजी स्थापित– च्वखँ (निबन्ध)
सुदन खुसः – चिनाखँ (कविता)

६७. महाकवि चित्तधर 'हृदय' यात वि सं. २०१३ साल असार २० गते जुजु महेन्द्रं 'कवि केशरी' उपाधि ब्यछाःगु खः।

६८. 'एंजःछि' धयागु बाचकं खः थें 'बकूछि' धयागु छमना अले 'पःछि' धयागु बामना खःसा त्यःछि धयागु प्यमना, माथं धयागु खुमना अले किफँ धयागु न्हय्मना खः।

६९. राणा सरकारं ने. सं. १०६० स जफत याःगु नेपाल भाषाया कविता सफू 'नेपाली विहार' या संपादक फत्तेबहादुर सिंह

ख:सा पंचायत कालय् ने. सं· १०९१ स जफत जूगु उपन्यास 'श्राल्हामो' या च्वमि धर्मरत्न 'यमि' ख: ।

७०· मुवकं थःगु हे जक कविता मुना: सफू पिदनेधुंकूपिं नेपाल भाषाया कवियत्रीपिं मय्ज् नारायणदेवी श्रेष्ठ (मुखूस्वां) व मय्जु प्रतिसरा साय्मि (जि : छकू नालिस भ्वं) ख: ।

७१· 'साहित्यया मूलुखा', यलपाखें भाजु मदनमोहन मिश्रयात गजिगुलुया म्हगसय् पशुपतिनाथ' हास्य व्यङ्ग्य सफू व भाजु केशवमान शाक्यया कविता सफू 'विनाच्वंगु पह्र' यात साहित्य सिरपा: ब्यूगु दु ।

७२· ने. सं. १०७१ स थापना जूगु नेपाल भाषा परिषदया न्हापांम्ह अध्यक्ष हेडमास्टर लोकमान सिंह ख: ।

७३· क्याम्पस स्तरय् (उँचलय् या कलेजय्) दकलय् न्हापां नेपाल भाषा विषय ब्वंकादीम्ह प्राध्यापिका सुशिला प्रधान ख: ।

७४ 'भिपुच:' यात छम्हू धाइ थें 'भिम्हू' यात छमना श्रले 'नीफँ' यात छमुरि धाइ ।

७५. नेपाल भाषा साहित्य विषयस एम ए. परीक्षा बियाः उत्तीर्ण जुपिं मिसापिं मध्ये दकलय् श्रप्वः ल्या: काःम्हेसित बीगु 'चैन लाकौल सिरपा:' न्हापां का:म्ह मय्जु रूद्रलक्ष्मी श्रेष्ठ ख: । थ्व सिरपा: कवि वैकुण्ठप्रसाद लाकौल थः मदय्धुंकूम्ह जहानया नामय् स्वनादीगु ख: ।

७६. नेपाल भाषा परिषद ने· सं· १०७१ स दकलय् न्हापां पिथंगु कविता सफू 'योगसुधा' या च्वमि योगवीर सिंह कसा: ख: ।

७७. उपन्यासकार धूस्वां साय्मिया नेपाल भाषा व हिन्दी भासं नं पिदंगु सफूत थथे दु:—

मैं दासी मैं सराय – जि भ्वातिं : जि सत:

जलजला – श्रगति

रेत की दरार – फिस:या लिस:

७८. रेडियो नेपालय् दकलय् न्हापां नेवाःमे हाःम्ह मय्जु पद्मा-देवी खः।

७९. श्रीलङ्का ब्रोडकास्टिङ्ग कर्पोरेशन, हिन्दी सेक्शनपाखें ने. सं. ११०४ कछला थ्वः १ (न्हूदँ) कुन्हुंनिसें हप्ताय् छक्वः ½ घण्टाया नेपाल भाषाया कार्यक्रम प्रसारण यानाग् खः।

८०. नेपाःदुनें दकलय् न्हापां ने. सं. १०७१ या वछलाय नेपाल भाषाया पत्रिका 'थौंकन्हे' पिदंग् खः।

८१. रूवि नेपाल भाषा गुथि' पाखें पिदंग् मय्जु शशिकला मानन्धरया 'शैली' उपन्यास नेपाल भाषाय् मिसा च्वमिपिनि च्वसां पिदंग् न्हापांगु उपन्यास खः।

८२. ने. सं. ११०५ पाखे ज्ञानमाला खलः पांगापाखें दयेकूगु सिद्धार्थ गौतम' नेपाल भाषाया न्हापांगु भिडियो फिल्म खः।

८३. नेपाल भाषा साहित्यया ख्यलय् दकलय् न्हापां पिदंगु न्हूबाखं ने. सं. १०६७ स 'धर्मोदय' लय्पौस पिदंगु चित्तधर हृदय' या 'पौ' बाखं खः।

८४. ने. सं. १०८७ स महाकवि स्व. सिद्धिदास महाजुया १०० दँ बुन्हिया लसताय् जूगु सेमिनारय् पारित जूगु स्वंगू विषयया शीर्षक थथे दुः–

क) नेपाल भाषाय् सिद्धिदासया देन
ख) सिद्धिदासया साहित्य प्रवाह
ग) सिद्धिदासया जीवन दर्शन

८५. नेवाः भासं 'चाँप' यात चसिँ, 'बाँझ' यात 'स्वसिँ' अले सल्ला' यात 'थसिँ' धाइ।

८६. महाकवि स्व. सिद्धिदासया १०० दँ बुन्हिया लसताय् च्वसापासापाखें सिद्धिदाससम्बन्धी 'सिद्धिदास म्हसीके' व

'सत्यसतीया विवेचना' सफू पिथंगु खः ।

८७. चित्तधर 'हृदय या स्वर्ण जयन्ति च्वसापासां न्यायेकू थें प्रेम-बहादुर कसाःया स्वर्ण जयन्ति 'लूजः' नांगु संस्थां न्यायेकूगु खः ।

८८. नेपाःया राष्ट्रिय स्वां 'लाली गुराँस' यात नेवाःभासं 'तकुस्वां' धाइ ।

८९. नेपाःया राष्ट्रिय रंग 'सिम्रिक' यात नेवाः भासं 'हिंगुलि' धाइ ।

९०. नेपाल भाषा परिषदं दकलय् न्हापां पिथंगु सफू योगवीर सिंह कसाःया 'योग सुधा खः ।

९१. नेपाल भाषाया आधुनिक साहित्यबारे दकलय् न्हापांया समालोचनात्मक लेख रत्नध्वज जोशीजुं 'धर्मोदयया कहानीत' धयागु नामं पिकयादीगु खः ।

९२. नेपाल भाषां 'विषारद' व 'साँहित्यरत्न' या परीक्षा नेपाल राष्ट्रिय विद्यापीठ वीरगंजं काःगु खः ।

९३. नेपाल राष्ट्रिय विद्यापीठं काःगु 'साहित्य रत्न' परीक्षा न्हापां पास यानादीपिं भाजुपिं कैलाशराम श्रेष्ठ, पूर्णकाजी ताम्राकार, लक्ष्मीभक्त जोशी व कुन्जबहादुर सिंह रंजितकार खः ।

९४. नेवाः भासं 'मसान्त यात 'संल्हूकाः' अले 'संक्रान्ति' यात 'संल्हू' धाइ ।

९५. खिचायात लः ल्हानातःगु नेपाल भाषाया सफू 'च्वखँमुना' खः सा ल्वय्यात लःल्हानातःगु सफू 'आखे' खः ।

९६. थासा आखलं पिदंगु सफू मध्ये मुक्कं नेपाल भाषां पिदंगु सफू पं· निष्ठानन्द बज्राचार्यया 'ललित विस्तर' खः । थ्व सफूया

प्रकाशक नं वय्कः हे खः ।

९७. 'च्वसापासा' या चि 'त्वा:देवा' खः थें 'नेपाल भाषा परिषद्' या चि 'ज्वलान्हाय्कं' खः ।

९८. आ:तक लुइधुंकूगु नेपाल भाषाया प्याखं सफू मध्ये दकलय् पुलांगु 'वीर बाहु' या च्वमि रामभारो खः ।

९९ नेपाल भाषां पिदंक्व सफूया ब्वज्या दकलय् न्हापां च्वसा– पासां सिद्धिदास महाजुयात सच्छि दँ बुन्हिबलय् येँया महाबू (महाबौद्ध) त्वालय् या:गु खः ।

१००. धर्मादित्य धर्माचार्यया कुतलं कलकत्ताय् थापना जूगु 'नेपाल भाषा साहित्य मण्डल' विदेशय् थापना जूगु नेपाल भाषाया दकलय् न्हापांगु संस्था खः ।

१०१. ने. सं. १०४४ स कलकत्ताय् च्वंच्वंपिं फुक्कं धयाथें नेपाली- तसें कलकत्ता विश्व विद्यालयसं नेपाल भाषा ब्वने दयेमाः धकाः छगू निवेदन (विन्तिपत्र) त:गु खः ।

१०२. नेपाल भाषाया ग्यसुला:गु सफूयात दँय् छक्वः बीगु 'श्रेष्ठ सिरपाः' या दाता भाषाजवाः स्व. भाजु स्वयम्भूलाल श्रेष्ठ खः ।

१०३. 'नेपा:यागु पुलां बाखं' सफूया च्वमि भाजु करूणाकर वैद्य खः ।

१०४. 'देश देशावरया पुलां बाखं' सफूया च्वमि भाजु करूणाकर वैद्य खः ।

१०५. न्हापांगु अन्तर हाईस्कूल नेपाल भाषा न्ह्यसः लिसः कासा ~~मंगलोदय~~ हाईस्कूल, थक्वाः (थानकोट) या ग्वसालय् जू:गु खः ।

१०६. 'ताइभाबा' सफूया च्वमि कवि दुर्गालाल श्रेष्ठ खः ।

१०७ दकलय् न्हापां नेपाल भाषा विषय ब्वंकूगु हाईस्कूल कन्या मन्दिर वहुउद्देश्यीय हाईस्कूल खः सा ब्वंकादीम्ह भाजु चित्तधर 'हृदय' खः।

१०८. न्हापांगु अन्तर हाईस्कूल नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलन पद्मोदय हाईस्कूलया ग्वसालय् जूगु खः।

१०९. वि. सं. २०११ सालंनिसें एस. एल सी. स्तरय् नेपाल भाषायात पूर्वीय भाषाया रूपय् थाय् ब्यूगु खः।

११०. 'नेपाल भाषा साहित्यया जातः' या संकलक स्व. भाजु चित्तधर 'हृदय' खः।

१११ नेवाः लिपि वा नेपाल आखःया नांः— भुजिम्वः, कुंम्वः, ग्वःम्वः, पाचुम्वः, हिंम्वः, क्वँय्म्वः, लितुम्वः, रन्जना।

११२. 'हे मस्त दँ दँ' सफूया च्वमि भाजु पूर्ण 'पथिक' खः।

११३. नेपाल भाषाया 'धर्मोदय' पत्रिका भारतया कलकत्तां पिदंगु खः।

११४ 'नेपाल भाषा शब्द कोष' या संपादक स्व. पद्म प्रसाद वैद्य खः।

११५. त्रिभुवन पुरस्कार त्याके धुंकूम्ह नेपाल भाषया नां जाःम्ह कवि सिद्धिचरण श्रेष्ठ खः।

११६. नेपाल भाषा साहित्यया ख्यलय् 'प्यंगःथां' या नामं नां जाःपिं भाजुपिं थाकुलिया ल्याखं छसीकथं थथे दुः— निष्ठानन्द वज्राचार्य, सिद्धिदास अमात्य, जगतसुन्दर मल्ल, योगवीर सिंह कसाः।

११७. महाकवि सिद्धिदासया सछि दँ बुन्हिया लसताय् वसन्तपुरय् जूगु आमसभाय् (क) महाकवि सिद्धिदासया प्रतिमा धस्वाकेगु (ख) साहित्य देगः दयेकेगु व (ग) सिद्धिदासया हुलाक

टिकट पिकायेगु प्रस्ताव पास जूगु खः ।

११८. कवि केदारमान 'व्यथित' जु 'ख्वबि प्याःगु मे' सफुति न्हापांगु 'धर्मोदय सिरपाः' त्याकादीगु खः ।

११९. चीन देशया रेडियो स्टेशनं दकलय् न्हापां नेपाल भाषां नवानादीम्ह भन्ते धम्मालोक खः ।

१२०. 'सुबोध नेपाल भाषा व्याकरण' सफूया च्वमि पुष्परत्न 'सागर' खः ।

१२१. 'ह्रस्व दीर्घया मे' सफूया च्वमि सूर्यबहादुर 'पिवाः' खः ।

१२२. 'नःलिस्वना' सफूया सम्पादक भाजु कमलप्रकाश मल्ल खः ।

१२३. नेपाल भाषाय् आःतक पिहां वयेधुंकूगु न्हिपौ 'नेपाल भाषा पत्रिका' 'पासा', 'विश्वभूमि' व 'न्हूगु विश्वभूमि' खः ।

१२४. त्रिचन्द्र कलेजया नेपाल भाषा साहित्य पालां दकलय् न्हापां रेडियो नेपालं नेपाल भाषाया 'जीवन दबू' कार्यक्रम संचालन याःगु खः ।

१२५. 'खःला मखुला' नांगु ख्यालः सफूया च्वमि भाजु श्रीकृष्ण 'अरुण' खः ।

१२६. 'धिताल्ल नांगु ख्यालः सफूया च्वमि भाजु रामशेखर खः ।

१२७. 'आः जितः नं तनतन दइवल' व 'ख्याः बछि नी बछि' ख्यालः सफूया च्वमि भाजु पद्मरत्न तुलाधर खः ।

१२८ बुरिम्ह ल्यासे' व 'हँय्खेँय् ध्वंब्वा' ख्यालिन्हिलि सफूया च्वमि भाजु सूर्यबहादुर पिवाः खः ।

१२९. 'ग्वाय्पिया सुकुध्या' नांगु ख्यालिकु सफू मुनादीम्ह भाजु मनरत्न 'स्वां' खः ।

१३०. 'पाकः किसाया भाःत', 'हलू न्यानाः खेँय् पवसा', 'अबु

पासा खेँय् ल्वसा' व 'धौयात भौ पासा' नांग् ख्यालिकु सफू मुनादीम्ह भाज् भूषणप्रसाद श्रेष्ठ ख: ।

१३१. थौंतक श्रेष्ठ सिरपा:' त्याकेधुंकूगु नेपाल भाषाया बाखं सफू व उकिया बाखंमिपि थथे दु–
क] छपा: चित्र – पूर्ण पथिक'
ख] अंगि मथ: – हितकरवीर सिंह कसा:
ग] धकिंदुने – भूषणप्रसाद श्रेष्ठ
घ] जि खाग्रास मखु् मिलाया – राजा शाक्य

१३२. 'विक्रम चरित नाटक' या च्वमि जुजु् भूपतीन्द्र मल्ल ख: ।

१३३. 'महासत्वोपाख्यान' नाटकया च्वमि जुजु श्री ५ राजेन्द्र वीर विक्रम शाह ख: ।

१३४. 'रत्नेश्वर प्रादुर्भाव' नाटकया च्वमि जुजु् जयप्रकाश मल्ल ख: ।

१३५. सिथि नख:यात 'म्ह्याय्मचा नख:' व 'पँय्ता: खल: नख:' नं धा: ।

१३६. अम्चित लसकुस याइबलय् मूलुखाया जवंखवं कलश व किसली तया: धंकात:गु बस्तुयात 'दुवा:ल्या:' धाइ ।

१३७. नेवा:तय् ब्याहा:बलय् मिजंतय्पाखें वंजला य्वय् मवंकं अले मिसातय्पाखें ख्वा: स्वयेगु ज्या सिमधयेकं ससलय् जिलाजं दुचायेकी मखु ।

१३८. 'भृकुटी' उपन्यासया च्वमि स्व. धर्मरत्न 'यमि' ख: ।

२३९. 'जय प्रकाश' प्याखं सफूया च्वमि श्रामणेर सुदर्शन ख: ।

१४०. 'बाज्याया ग्वाय् व मेमेगु बाखं' सफूया च्वमि स्व. पुण्यरत्न वज्राचार्य ख: ।

१४१. धर्मादित्य धर्माचार्यया धात्थेंगु नां जगतमान वैद्य ख: ।

१४२. गोपाली व बलामि थरया नेवाःत अप्वः दुगु जिल्लाः– मकवानपुर ।

१४३. ''घल्याक'' धयागु वसः गुरूङ्ग जाति पुनी ।

१४४. 'खाङ्गलु' धयागु तिसा थकाली जाति ती ।

१४५. वि. सं. २००७ साल लिपा शाही नेपाली सेनाया दकलय् च्वय्यागु दर्जाय् थ्यंम्ह नेवाः सहायक रथि (Brigadier General) जनकराज श्रेष्ठ खः ।

१४६. 'सिथि नथः' तछला थ्वः षष्ठी कुन्हु लाः ।

१४७. 'मुखः अष्टमी' कछला थ्वः अष्टमी कुन्हु लाः ।

१४८. मैथली भाय्या आदिकवि विद्यापति (कोकिल) खः ।

१४९. लुम्बिनीस बिज्याःपिं नेपाःया स्वम्ह जुजुपिं रिपु मल्ल, श्री ५ महेन्द्र व श्री ५ वीरेन्द्र खः ।

१५०. अष्ट मंगल धायेबलय् श्रीवत्स, पुण्डरीक, ध्वज, कलश, चामर (च्वाम्वः), मत्स्य (न्या), छत्र (कुसा) व शंख खः।

१५१. 'सिमसिम महाराज' धयाम्ह जुजु शिवसिंह मल्ल खः ।

१५२. मुक्कं नेपाली प्राविधिकत जक जानाः दयेकूगु नेपाःयागु दकलयं न्हापांगु पीच सतक येँया न्हूसतक' (जुद्ध सडक/ लक्ष्मी सडक/नयाँ सडक) खः ।

१५३. राइट वंशावलीइ (राइटं लुइकूगु यलया महाबौद्ध मन्दिरय् च्वंगु वंशावली) च्वयातःकथं जुजु जितेदस्तीया पालय् गौतम बुद्ध काठमाडौं उपत्यकाय् बिज्याःगु खः ।

१५४. नेपाःया घाँघड (झाँगड) धयागु छगू जाति ड्राविड परिवार-या भाय् ल्लानाच्वंगु दु ।

१५५. इ. सन् १९११ (ने. सं. १०३१) स नेपाःया सुन्दरीजल जलविद्युत् योजना दयेकूगु खः ।

१५६. चेपाङ्ग जातियात श्री ५ या सरकारं 'प्रजाजाति' नं धाः थुपिं नेपाःया धादिङ्ग, चितवन, गोरखा व मकवानपुर जिल्लाय् दु। थुपिं नेपाःया अल्पसंख्यक आदिवासी खः।

१५७. नेपाःया न्हापांगु रोप–वेय् मातातीर्थनिसें धोरसिङ्गतक चलय्जूगु खः। उगु रोप–वेय् २२·४ किलो मीटर ताःहाकः।

१५८. थौंकन्हय् नेपालय् येँनिसें हेटौंडातक चलय्जुइगु छगू जक रोप वेय् दु। थुकिया हाकः ४२ किलो मीटर दु।

१५९. विष्णुमती व वागमती ल्वाकज्याःगु थाय्यात 'टेकू दोभान' धाइ सा राप्ती व भैंसे खुसि ल्वाकज्याःगु थाय्यात 'भैंसे दोभान' धाइ।

१६०. जुजु वीरेन्द्रया शासनकालय् पिदंगु थी थी नोटय् दुगु देगः–
न्यातपौ देगः – १००।- तका वंगु नोटय्
जानकी देगः – ५०।- तका वंगु नोटय्
कृष्ण देगः – २०।- तका वंगु नोटय्

१६१. नेपालय् दुगु थौंया कृषि विकास बैङ्क धयागु भूमिसुधार बचत संस्थान व सहकारी बैङ्क ल्वाकछ्यानाः चायेकूगु खः।

१६२. श्री ५ या सरकारं येँ व यलया लाय्कू अले बौद्ध व चाँगु यानाः प्यंग् थाय्यात प्राचीन स्थल धकाः घोषणा यानातःगु दु।

१६३. त्रिभुवन विश्व विद्यालयया दकलय् न्हापांम्ह उपकुलपति सुवर्णशमशेर ज. ब. रा. खः (कुलपति का गर्नी राज्यमन्त्री)

१६४. लेनिनयात दकलय् न्हापां नापलाःम्ह नेपाली बभाङ्गी राजा जय पृथ्वीबहादुर सिंह खः।

१६५. सन् १९७४ स युनेस्कोया साधारण सभां स्वनिगः (येँ, यल,

स्वप)या साँस्कृतिक सम्पदा संरक्षण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय कार्यक्रम पास या:गु खः ।

१६६. झापा जिल्लाय् दुपिं आदिवासीत थथे खः– राजवंशी, धिमाल, मेचे, सतार गनगाई ।

१६७. पृथ्वी राजमार्ग (यें निसें पोखरातक) २०० कि. मी. दु। थ्व राजमार्गया न्ह्यब्व (यें निसें नौबिसेतक) २६ कि. मी दु।

१६८. प्यंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलनया इवलय् नेपालय् खयूगु यंकं जूगु अन्तर्राष्ट्रिय लिपि प्रदर्शनीया ग्वसा: ग्व:म्ह 'नेपाल भाषा पत्रिका' खः ।

१६९ चीनया ताः जुजुपिनि इतिहासय् 'नेपालय् 'ना-लिङ-ति-पो' या पालय् उगु ईया समाजयात ल्वःकथं नाटकया प्रथा यक्व दु" धका; च्वयात:गु दु । 'ना-लिङ-ति-पो' धका: जुजु नरेन्द्र देवयात धा:गु खः ।

१७०. 'पन्चकन्या' धायेबलय् तारा, अहिल्या, मन्दोदरी, कुन्ती व द्रौपदी खः ।

१७१. नेपाल भाषा व नेपाली भाषाया ख्यलय् नां जा:म्ह सुन्दरानन्द बाँडा यलया ओकुबाहालय् (रुद्रवर्ण महाविहारय्) बूगु खः ।

१७२. सगरमाथाया च्वकाय् मनू थ्यंगु ३५ दँ क्यंगुया लसताय् नेपाल, चीन व जापान जाना: सगरमाथा गःगु खः । उगु मंका: पुच: २०४५ बैशाख २३ गते (सन् १९८८ मे ५) कुन्हु सरगमाथाया च्वकाय् थ्यंगु खः ।

१७३. नेपालं ओलम्पिक कासाय् न्हापालाकक ब्वति का:गु दँय् बक्सिङ्ग व म्याराथनय् ब्वति का:गु खः ।

१७४. नेपालय् न्हापांगु नोट (भ्वंया दां) सदर मुलुकीखानां

पिका:गु खः ।

१७५. इन्जिनीयरिङ्ग विषयस त्रिभुवन विश्वविद्यालयया न्हापांम्ह प्राध्यापक डा. पद्मप्रसाद खनाल खः ।

१७६. नेपाल कम्यूनिष्ट पार्टीया संस्थापक नेता पुष्पलाल श्रेष्ठया मृत्यु वि. सं. २०३५ श्रावण ७ गते कुन्हु जूगु खः ।

१७७. नेपाली कांग्रेसया नेता भू. पू. प्रधान मन्त्री विश्वेश्वरप्रसाद कोइरालाया मृत्यु वि. सं. २०३९ श्रावण...... गते कुन्हु जूगु खः ।

१७८. नेपा:या लुम्बिनीइ न्ह्याबलें च्यानाच्वनीगु मतयात 'अखण्ड ज्योति शान्ति दीप' धाइ ।

१७९. संयुक्त राष्ट्र संघय् ब्वति का:वंगु नेपाली प्रतिनिधि मण्डलया न्हापांम्ह नेता चुडाप्रसाद शर्मा खः ।

१८०. नेपालय् दकलय् न्हापां वि. सं. २०१६ सालय् नरेश ११ व प्रधानमन्त्री ११ या दथुई फूटबल कासा जूगू खः । उगु कासाय् नरेश ११ टीयया नेतृत्व स्व. श्री ५ महेन्द्र व प्रधानमन्त्री ११ टीमया नेतृत्व स्व. बी. पी. कोइरालां या:गु खः ।

१८१. यन्द्या:बलय् पिदनीगु किलाग: त्वा:या नांजा:गु देवी प्याखं' कुमारी सालीबलय् क्वंनेया: कुन्हु न्हूघ: दबुलिइ, थंनेया: कुन्हु थाय्मदु दबुलिइ अले नानिचाया: कुन्हु किलाग: दबुलिइ हुइकी ।

१८२. किरात भाषाया लिपियात 'शिरि जंगा रोङ' धाइ ।

१८३. नेपा:या सरकारी अड्डाखानाया न्यून वैतनिक (म्हो तलब नइपिं) कर्मचारीतसें वि. सं. २००८ साल जेथ २९ गते कुन्हु न्हापांगु हडताल या:गु खः ।

१८४. थैबय् स्याये धुंम्ह दुगुचित चतांमरि वांन्याकाः जात्रा यायेगु चलन दु ।

१८५. न्हय्तँजाः (सात तले) दरबारया नामं नांजाःगु दरबार नुवाकोतय् दु ।

१८६. गुतँजाः (नौतले) दरबार हनुमानध्वाखादुने [वसन्तपुरय्[दु ।

१८७ महाकवि स्व. सिद्धिदास महाजुया किपा तयाः ने. सं. ११०० दँय् ३० गः वंगु हुलाक टिकट पिदंगु दु ।

१८८ येँया त्रिपुरेश्वरनिसें ख्वपया सूर्यविनायक वनेगु लँपुतक न्ह्याइगु ट्रलीबस सेवा वि. सं. २०३२ पुस १४ गतेनिसें शुरू जूगु खः ।

१८९. 'नेपाल सरकार' यात 'श्री ५ या सरकार' धकाः वि. सं २०१५ साल वैशाकंनिसें धायेगु याःगु खः ।

१९०. येँया पुलांगु संस्कारकथं वा स्याःसा थाय्मरूया वास्याःद्यः पुज्यायेगु, न्हाय्पं स्याःसा कुपण्डोलया न्हाय्पंस्याः द्यः पुज्यायेगु अले मिखा स्याःसा न्हाय्कंतलाया न्हाय्कंतला माजु [उग्रतारा अजिमा] पुज्यायेगु थिति दु ।

१९१. कलाकारपिं व उपाधिः—
यज्ञराज शर्मा—संगीत शिरोमणि
गणेशलाल श्रेष्ठ—वाद्य शिरोमणि
नरराज ढकाल—संगीत प्रवीण
चन्द्रराज शर्मा—नेपाल कला भूषण

१९२. 'नेपाल' धयागु शब्द उल्लेख जूगु दकलय् न्हापांगु सफू कौटिल्यया अर्थशास्त्र खः ।

१९३. सन् १८७७ सालय् पिदंगु डेनियल राइटया 'History of

Nepal' 'नेपाली जनतायात तसकं क्वह्यंका: च्वयात:गु सफू' धका: दकसिबय् न्हापां टिप्पणी या:म्ह रूसया:म्ह आई. पी. मिनायेभ ख: ।

१९४. पंचतत्व धयागु ल:, फय्, ज:, सर्गः व पृथ्वी ख: ।

१९५. पंचामृत्ति [न्याताजिया चा] धयागु कँचा, पँचा, सिन्‌चा ताकुचा. व बचा ख: ।

१९६. जावलाखेलय् च्वंगु चिडियाखानाया उद्घाटन वि. सं. १९९८ सालय् जुद्ध शम्शेरं या:गु ख: ।

१९७. भारतया जुजु अशोकं थनाथकूगु अशोक स्तम्भ' नेपा:या लुम्बिनी, गोतिह्वा व निग्लिह्वाय् लूगु दु ।

१९८. नेपालं दकलय् न्हापां बेलायतय् राजदूतावास चायेकूगु ख: ।

१९९. गोरखाया जुजु राम शाहया राज्यकालंनिसें शाह जुजुपिनि प्रशस्ति कथं "स्वस्ति श्री गिरिराज चक्रचुडामणि महाराजाधिराज श्रीमत् " आदि च्वयेगु चलन छ्य:गु ख: ।

२००. वि. सं. १९८१ मंसिर २४ गतेनिसें नेपालय् औपचारिक रूपं दास प्रथाया अन्त जूगु ख: ।

२०१. नेपालय् छतका वंगु डबल दकलय् न्हापां पिथंम्ह जुजु पृथ्वीनारायण शाह ख: ।

२०२. वि. सं. १९८६ पौष २ गते श्री ३ भीम शम्शेरया पालय् साप्ताहिक गोरखापत्रय् नेपाल भाषां नं सरकारी उजं पिका:गु ख: । उबलय् नेपाल भाषां पिथंगु सरकारी उजंया क्वसं ने. सं. १०५० थिलापुन्हि धका: न्ह्यथनातःगु दु ।

२०३. काठमाडौं नगर पालिका बोर्डं नेपाल भाषायात 'नगर

भाषा' धकाः घोषणा यानाः अन बीगु निवेदन दरखास्त नेपाल भाषां नं बीदइगु व नगरपालिकां पिथनीगु मुखपत्र, सुचं आदि नेपाल भाषां नं पिकायेमाःगु नियम दयेकाः लागु याःगु वि. सं. २०१४ निसें २०१७ तक खः।

२०४. नेपालयात विश्व मानचित्रय् दुथ्याकूम्ह न्हापांम्ह भूगोलविद् जर्मनयाम्ह निकोलास फिसर खः।

२०५. पोखरा-सुनौली राजमार्गया औपचारिक नां सिद्धार्थ राजमार्ग खः।

२०६. नौबिसे-पोखरा राजमार्गया औपचारिक नां पृथ्वी राजमार्ग खः।

२०७. नेपाल राष्ट्र बैंकया स्थापना वि. सं. २०१३ बैशाख १४ गते जूगु खः। थुकिया न्हापांम्ह गभर्नर हिमालय शम्शेर खः।

२०८. दायग ह्यामरशोल्ड सीगु विषयया जाँच यायेत भाजु ऋषिकेश शाहया अध्यक्षताय् संयुक्त राष्ट्र संघं छगू जाँच कमिशन दयेकूगु खः।

२०९. नेपालय् दकलय् न्हापां वि. सं. २०११ सालं बजेट प्रस्तुत जूगु खः। उबलय्या अर्थमन्त्री मातृकाप्रसाद कोइराला खः।

२१०. नेपालय् वि. सं. २००८ साल श्रावणनिसें गजेट पिदंगु खः। उबलसंनिसें नेपालय् सरकारी घोषणा, इस्तिहार, सूचना, न्हूगु ऐन फुक्कं गजेटय् पिकायेमायेकूगु खः।

२११. सन् १९२३ स नेपाः व वृटिश भारत सरकारया दथुइ जूगु सुगौली सन्धिया विषय 'निगुलिं सरकारं छगुलिं मेगु देशया आन्तरिक व वाह्य नितां प्रकारया स्वतन्त्रतायात मान्यता बी' धयागु खः।

२१२. नेपाःया पल्टनय् देशया फुक्क जाति, धर्म व भाषाया नागरिकतय्सं सिपाही पदय् भर्ना जुइदइगु व्यवस्था २००७ साल फागुण २० गतेनिसें जूगु खः ।

२१३. काठमाडौं–कोदारी राजमार्गया मेगु नां अरनिको राजमार्ग खः ।

२१४. जोगवनी–धरान राजमार्गया मेगु नां अमरसिंह राजमार्ग खः ।

२१५. नेपालय् हे S. L. C. जाँच बी दुगु प्रधानमन्त्री जुद्ध शम्शेरया पालंनिसें खः ।

२१६. नेपाःया अड्डाकारखानाय् शनिवारकुन्हु बिदा बीगु प्रधान मन्त्री भीम शम्शेरया पालंनिसें जूगु खः ।

२१७. नेपाः व भारतया दथुइ दकलय् न्हापां वि. सं. २००७ (सन् १९५०) स प्रधानमन्त्री मोहन शम्शेरया पालय् वाणिज्य सन्धि जूगु खः ।

२१८. वि. सं. २००३ सालय प्रधानमन्त्री पदम शम्शेरया पालंनिसें सर्वसाधारण नेपाली जनतां थः थःगु छेँय् रेडियो हायेकेदुगु खः ।

२१९. वि. सं. २०१७ साल लिपा दकलय् न्हापां प्रधानमन्त्री जूम्ह भाजु सूर्यबहादुर थापा खः । वय्कः वि. सं. २०२४ सालं प्र. म. जुयादीगु खः ।

२२०. नेपाःगाःया प्यंगू मुख्य भञ्ज्याङ्ग सांगा भञ्ज्याङ्ग, न्यागः मणि भञ्ज्याङ्ग, पाते भञ्ज्याङ्ग व चन्द्रागिरि भञ्ज्याङ्ग खः ।

२२१. नेपालं दकलय् सत्तीगु महासागर हिन्द महासागर खः ।

२२२. न्यासि जकः वनाः चीनय् थ्यंकःबिज्याःम्ह नेपाली भिक्षु धम्मालोक खः ।

२२३. काठमाडौं उँपत्यकाया प्यम्ह गणेद्य:पिं अशोक विनायक, कार्य विनायक, सिद्धि विनायक व सूर्य विनायक ख: ।

२२४. नेपालं दकलय् न्हापां समुद्रय् चलय्या:गु जहाजया नां नरेन्द्रलक्ष्मी ख: ।

२२५. फा बलि काइम्ह ख्वपया देवी नवदुर्गा ख:सा गोर्खाया द्य: गोरखकाली ख: ।

२२६. श्री ५ वीरेन्द्र जुज जुया:लि दकलय् न्हापां बिज्या:गु अंचल कर्णाली ख: ।

२२७. बुँगद्य:यात पद्मपाणि लोकेश्वर धाइ थें जनबहा:द्य:यात आर्यावलोकितेश्वर अले च्व:बहा:द्य:यात आनन्दादी लोकेश्वर धाइ ।

२२८. श्री ५ महेन्द्र स्वर्गारोहण जुइ छन्हु न्ह्य: वसपोलं वि. सं. २०२८ साल माघ १६ गते शहीद दिवसया लसताय् छगू सन्देश बियाबिज्या:गु दु ।

२२९ नेपा:या दकलय् त:धंगु झोलुङ्गे ताँ पृथ्वी राजमार्गय् ला:गु सेती खुसिया ताँ ख: ।

२३०. यन्या:पुन्हिबलय् य:सिं थनेगु प्रथा छूम्ह श्री ५ प्रतापसिंह शाह ख: ।

२३१. यन्या:पुन्हिबलय् कुमारी सालेगु प्रथा छूम्ह जुजु जयप्रकाश मल्ल ख: ।

२३२ नेपालय् दकलय् न्हापां फूटबल म्हित:व:गु समुद्रपारया देश सोभियत संघ ख: ।

२३३. नेपालं दकलय् न्हापां सन् १९६४ स ओलम्पिक कासाय् ब्वति का:गु ख: ।

२३४. जजु प्रताप मल्ल छगू प्याखनय् थ: हे 'नृसिंह' जुया: म्हिताबिज्या:ग दु ।

२३५. अंशुवर्मा च्वःगु शब्दविद्या' सफूया उल्लेख चीनिया यात्री हु एन साङ थःगु यात्रा वृतान्तय् याःगु दु।

२३६. मुख्तियार जङ्गबहादुर कुँवरं (राणां) ने. सं. ८७४ (वि. सं. १९११) स च्यादँ दुम्ह थः काय्यात खुदँ दुम्ह शाहज्यादीनाप इहिपाः यानाबी धुंकाः थम्हं नं इहिपाः याःगु खः।

२३७. सम्राट अशोक जितेदस्तीया पालय् काठमाडौं उपत्यकाय् बिज्याःगु धयागु खँ राइट वंशावलीइ न्ह्यथनातःगु दु।

२३८. ने. सं. ८९५ सालय् नेपाल सरकार व ल्हासा सरकारया दथुइ जूगु सन्धी–पत्रय् प्रचलित नेपाल लिपि, नेपाल भाषा व नेपाल संवत् छ्यलातःगु दु।

२३९. नेपाःया राष्ट्रिय विभूति अरनिकोया खुम्ह काय्पिंः– अ–सेङ्ग–को, अ–श–ला, अ–चु–को, अ-पो–लो, अ–काई–ला व अ–चि–ला।

२४०. बन्दीया रूपय् सीमाःम्ह नेपाःया जुजु श्री ५ राजेन्द्र वीर विक्रम शाह खः।

२४१. थः किजा (चिरिमांया काय्) शेरबहादुर शाहया ल्हातं सीम्ह नेपाःया जुजु .... . खः।

२४२. Daniel Wright भाजुं सन् १८७७ स पिथंगु थःगु नेपाःयागु इतिहास (History of Nepal) धयागु सफुतिइ नेपाःमितय्त क्वह्यंकातःगु खनेवं I. P. Minayav भाजुं 'नेपाः व वया इतिहास' नांगु च्वसु च्वयाः आलोचना यानादीगु खः।

२४३. सन् १९४७ स नेपाल, भारत व बेलायतया दथुइ गोरखा भर्ति सम्बन्धी त्रिपक्षीय सन्धी जूगु खः।

२४४. मुख्तियार जंगबहादुर कुँवरं नजरबन्द याना: भारतय छ्व:म्ह अधिराजकुमार श्री ५ उपेन्द्र विक्रम शाह ख: ।

२४५. जुजु सिद्धिनरसिंह मल्लं जुजु प्रताप मल्लया विरूद्ध आक्रमण या:बलय् गोरखाली जुजु डम्बर शाहनं ग्वाहालि या:व:गु ख: ।

२४६. 'चाबही' यात गोपाल वंशावलीइ 'मञ्जु विहार (बहाल)' धयात:गु दु थें राइट वंशावलीइ 'चारूमती विहार' धका: धयात:गु दु ।

२४७. जुजु प्रताप मल्लं दक्षिण भारतं व:म्ह स्वामी ज्ञानानन्दया सल्लाहकथं थ:गु जीवन कालय् हे थ: काय्पिन्त दच्छिया छम्ह छम्ह याना: राजसिंहाशनय् त:गु ख: ।

२४८. मानदेवं 'मानगृह', अंशुबर्मा 'कैलाशकूट भवन' दयेकू थें नरेन्द्र देवं 'भद्राधिवास' धयागु भवन दयेकूगु ख: ।

२४९. जुजु मानदेवं नेपा:या मुद्राय् दकलय् न्हापां थ: महारानी भोगिनीया नां नं तयेकूगु ख: ।

२५०. जुजु, भारदार व प्रजा स्वंगू पक्ष जाना: दण्ड व सजाय बीगु व्यवस्था याना: प्रजायात विशेषाधिकार ब्यूम्ह ख्वपयाम्ह जुजु रणजीत मल्ल ख: ।

२५१. जयस्थिति मल्लं नियम दयेका: व्यवस्था या:कथं जग्गा नाप याइपिन्त क्षेत्रकार धाइ थें छेँया नाप याइपिन्त तक्षकार धाइ ।

२५२. भारतया सम्राट (बादशाह) अकबरया लाय्कुलिइ नेपा:या राजप्रतिनिधि जुयावंम्ह मल्ल राजकुमार सदाशिव मल्ल ख: ।

२५३. शाह वंशया जुजुपिं मध्ये स्वंगू पुस्ता (बौ, काय् व छ्य्) निदँया दुने सीपिं राजेन्द्र विक्रम शाह, सुरेन्द्र विक्रम शाह व त्रैलोक्य विक्रम शाह ख: ।

२५४. अंशुवर्मा थःगु ल्हातिइ राज्यशक्ति लाकेधुंकाः 'श्री कलहाभिमानी धयागु उपनां काःगु खः ।

२५५. यलय् जुजु विष्णु मल्लया पालंनिसें खुम्ह प्रधानतय्सं थःगु ल्हातिइ शासनशक्ति लाकूगु खः ।

२५६. यल लाय्कूया खुम्ह प्रधानपिं जानाः जुजु राज्यप्रकाश मल्लया मिखा तछ्याःगु खः ।

२५७. न्हय्गूगु शदीया महासामन्त जुजु उदयदेव गद्दीं च्यूत जुयाः तिब्बतय् शरण काःवंगु खः । लिपा वया काय् नरेन्द्र देव अनं लिहांवयाः हानं नेपालया राज्य थःगु ल्हातिइ लाकूगु खः ।

२५८. जुजु जगतप्रकाश मल्लं मैथिली भासं गुंगू दर्जनं मयाक्क नाटक च्वःगु दु ।

२५९. कान्तिपुर राज्यय् प्रताप मल्ल जुजु जुयाच्वंगु इलय् नेपाल उपत्यकाय् दकलय् न्हापां दुहांवःपिं इसाई पादरीत जोहन्स ग्रुबर व अलबर्ट डोरमिल खः ।

२६०. संस्कृत भाषाया नां जाःम्ह कवि भारवि लिच्छवी जुजु मानदेवया म्ह्याय्छय् खः ।

२६१. वि. सं. २००७ सालया क्रान्ति इलय् वीरगंजय् न्हापां थापना याःगु जनसरकारया नायः तेजबहादुर अमात्य खः ।

२६२. वि. सं. १९१० सालय् जुजु सुरेन्द्र वीर विक्रम शाहया पालय् नेपालय् दकलय् न्हापां 'मुलुकी ऐन' पिदंगु खः ।

२६३. जुजु प्रताप मल्लया पालय् दक्षिण भारतं नेपाल वःपिं तान्त्रिकपिं स्वामी ज्ञानानन्द व लम्बकर्ण भट्ट खः ।

२६४. श्री ५ गिर्वाणयुद्ध विक्रम शाहदेवया मां कान्तवती (कान्तमती) तिरहुते व्राम्हण [मैथिली व्राम्हण/झा/मिश्र] जातीय परिवारयाम्ह खः ।

२६५. लिच्छवी कालया जुजु वृषदेवयात जयदेवया पशुपतिइ च्वंगु अभिलेखय् 'सुगत शासनया पक्षपाती' धकाः धयातःगु दु।
२६६. गोपालराज वंशावली कथं न्हापांम्ह किराती जुजु 'यलम्बर' खःसा न्हापांम्ह गोपाल जुजु भूमि गुप्त खः।
२६७. येँया हाडिगामय् च्वंगु अभिलेखय् "कथं प्रजा मे सुखिता भवेत" (जिमि प्रजा गुकथं सुखी जुइ ?) धकाः तयेकूम्ह शासक अंशवर्मा खः।
२६८. वि. सं. १९५६ (सन् १८९९) स श्री ५ सुरेन्द्र वीर विक्रम शाहया राज्यकालय् वसन्तपुर दरवारय् प्रधानमन्त्री वीर शम्शेरयात ह्लातं च्वयातःगु ग्रन्थत मुंकाः सार्वजनिक रूपं नेपाः अधिराज्यया न्हापांगु सफू धुकू स्वंगु खः।
२६९. थःगु नांया न्ह्यःने 'विद्या पारङ्गत' तइम्ह मल्ल जुजु जितामित्र मल्ल खः।
२७०. राणा शासकत मध्ये दकलय् उप्वः २८ दँतक प्रधानमन्त्री जूम्ह चन्द्र शम्शेर खः।
२७१. राणा शासकत मध्ये दकलय् म्हो ई प्रधानमन्त्री जूम्ह वा दक्लि हे प्रधानमन्त्री जुइ मखंम्ह देव शम्शेर खः।
२७२. नां जाःम्ह कलाकार अरनिको जुजु जय भीम देवया पालय् तिब्बत व चीनय् वंगु खः। उगु इलय् चीनया वादशाह कुब्लाइ खाँ खः।
२७३. नेपाल व चीनया दथुइ सन्धि जुइधुंकाः सन् १७९२ स नेपालं चीनय् सन्धिकथंया न्हापांगु प्रतिनिधि मण्डल वंगु खः। थनं लिपा चीनया राजदरवारय् नेपालं छ्वःगु निगूगु प्रतिनिधि मण्डलया नायः काजी नरसिंह गुरूङ्गयात चीनिया वादशाहं नीन्याकः तक दर्शन भेट ब्यूगु खः।
२७४. नेपाःया इतिहासय् बौद्धतय्त नास्तिक, कुमति, कुतार्किक,

मूर्ख धका: ब्व:बिया: अभिलेख त:म्ह लिच्छविकालीन सामन्त अनुपरम ख: ।

२७५. नेपालय् लूगु दकलय् पुलांगु वंशावली गोपालराज वंशावली कथं नेपा:गा:या न्हापांम्ह गोपालवंशी जुजु भूमि गुप्त (भूमातंग/भूमि वर्मा) ख: ।

२७६. ख्वपया त:पुखू जुजु जगज्योति मल्लया पालय् दयेकूगु ख: ।

२७७. तात्कालीन युवराज श्री ५ त्रैलोक्य वीर विक्रम शाहनं इहिपा:यानाबिज्या:पिं जंगबहादुर राणाया म्ह्याय्‌पिं .. ख: ।

२७८. नेपालय् 'कमायण्डर ईन चीफ' धयागु पद वि.सं. १८९२-६-२८ स थापना जूगु ख: सा न्हापांम्ह कमायण्डर ईन चीफ भीमसेन थापा ख: ।

२७९. सन् १८१६ मार्च ३ कुन्हु सुगौली सन्धी जूगु ख: ।

२८०. सन् १८५६ मार्च २४ कुन्हु तिब्बतया विषयय् नेपाल व चीनया दथुइ सन्धि जूगु ख: ।

२८१. थौंकन्हय्‌या चाँगुनारायणया नां लिच्छवीकालया अभिलेखय् 'दोला शिखर स्वामी' (दोलागिरि) धका: तयात:गु दु ।

२८२. नेपालय् न्हापां 'महाराजाधिराज' धयागु पदवी धारण या:म्ह जुजु अंशुवर्मा ख: ।

२८३. यलया चीछगू गजू दुगु नांजा:गु कृष्ण द्य:ग: (मन्दिर) जुजु सिद्धि नरसिंह मल्लं दयेकूगु ख: ।

२८४. यलया नांजा:गु महाबुद्ध द्य:ग: अभयराजं दयेकेब्यूगु ख: ।

२८५. जुजु रामशाहया पालय् चित्रविलासं च्व:गु वंशावलीइ शाह जुजुपिनि पुर्खा भारतया मेवाड धयागु थासं व:गु ख: धका: च्वयात:गु दु ।

२८६. वि. सं. २००६ कार्तिक २२ गते (सन् १९५० नोभेम्वर ८ तारीख) कुन्हु श्री ५ अधिराजकुमार ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम

शाहयात राणा सरकारं नेपाःया महाराजाधिराज घोषणा याःगु खः ।

२८७. जुजु जितामित्र मल्लं थः काय् भूपतीन्द्र मल्लया इहिपाःया लसताय् च्वःगु नाटक 'मदालसा हरण' खः ।

२८८. नेपालय् 'प्राइमिनिष्टर' धयागु पदवी दकलय् न्हापां काःम्ह मुख्तियार माथवरसिंह थापा खः ।

२८९. येँया तलेजु द्यःगः जुजु महीन्द्र मल्लं ने. सं. ६६९ स दयेकूगु खः ।

२९०. वि. सं. १९१० स प्रधानमन्त्री जंगबहादुरं नेपालय् अंगभंग याना: सजाय बीगु प्रथाया अन्त्य याःगु खः ।

२९१. जुजु श्री ५ त्रिभुवन वीर विक्रम शाहयात पदच्यूत याःम्ह प्रधानमन्त्री मोहन शम्शेर खः ।

२९२. जंगबहादुरं पदच्यूत याःम्ह जुजु श्री ५ राजेन्द्र विक्रम खः ।

२९३. कचिमचातय्त ल्यत्तुल्यया: येँदेसं पिने तामाखुसिइ (पारिङ्ग ?) वाकेल्वःम्ह जुजु रणबहादुर शाह खः ।

२९४. चाँगु नारायण द्यःया देगः लिच्छवी वंशया जुजु मानदेवं दयेकूगु खः ।

२९५. किपूया लडाईंस पृथ्वीनारायण शाह निकःतक बूगु खः ।

२९६. थःगु जीवनकालय हे राजगद्दी त्वःताः थः काय्यात राज्य ब्यूम्ह शाहजुजु रणबहादुर शाह खः ।

२९७. पृथ्वीनारायण शाह सिबय् न्हापां हे नेपाल उपत्यकाय् दुहांवःम्ह गोरखा जुजु पृथ्वीपति शाह खः ।

२९८. पृथ्वीनारायण शाहया मुख्य सेनापति कालु पाण्डेयात किपूया युद्धय् जयप्रकाश मल्लया फौजं स्याःगु खः ।

२९९. येँदेशय् हमला यायेत पृथ्वीनारायण शाहं थः फौजयात भिंद्यःत्वाः, तिख्यः व न्यतया लं छ्वयाहःगु खः ।

३०० यलयाम्ह जुजु विश्व मल्लयात यलया हे खुम्ह प्रधानतसे स्याःगु खः ।

३०१ यलया जुजु सिद्धिनरसिंह मल्लनाप कुलि च्युम्ह गोरखाया जुजु राम शाह खः ।

३०२. कुटी–केरुङ्ग वनाः त्याकावःम्ह न्हापांम्ह भारदार काजी भीम मल्ल खः ।

३०३. न्हापाया चौबिसे राज्य थौंकन्हुयया गण्डकी अञ्चलपाखे लाः । चौबिसे राज्यया नायः लमजुङ्ग खः ।

३०४. सेन जुजु मुकुन्द सेनं 'सेन राज्य' यात बुटवल, पाल्पा, तनहुँ व मकवानपुर यानाः प्यंगू राज्यय् कुचाथःगु खः ।

३०५. मानदेवया बौ धर्मदेव खः ।

३०६. मानदेवं वि. सं. ५२१ निसें ५४८ तक शासन यात ।

३०७. अंशुवर्मा ठकुरी वंशयाम्ह खः ।

३०८. जुजु शिवदेव प्रथमं अंशुवर्मायात 'महासामन्त' पदवी ब्यूगु खः ।

३०९. आभीरवंशी मन्त्री जिष्णुगुप्तं उदयदेव द्वितीययात चीकाः किजाम्ह ध्रुवदेवयात गद्दीइ फयतुकूगु खः ।

३१०. भूपतीन्द्र मल्ल वि. सं. १७३१ कार्तिक २३ गते बूगु खः ।

३११. भूपतीन्द्र मल्लयात अबुम्ह जितामित्र मल्लं थः म्वाःनिबलय् हे जुजु याःगु खः ।

३१२. वि. सं. १७१७ स जुजु सिद्धिनरसिंह मल्लं थः काय् श्रीनिवास मल्लयात राज्य लःल्हानाः थः राजर्षि जुयाः ल्यंगु जीवन काशीइ वनाः फुकूगु खः ।

३१३. थः बौ लक्ष्मीनरसिंह मल्ल वँय् जुसेंलि वि. सं. १६९८ स प्रताप मल्ल जुजु जूगु खः ।

३१४. गोरखाया जुजु नरभूपाल शाहनं वि. सं. १७९४ स नुवाकोटय् दुदाःगु (हमला याःगु) खः ।

११५. 'त्रिरत्न' धयागु बुद्ध, धर्म व संघ खः ।

११६. 'त्रिपिटक' धयागु सूत्र पिटक, विनय पिटक व अभिधम्म पिटक खः ।

११७. पंचबुद्ध व वसपोलपिनि बाहनः—

वैरोचन—सिंह

अक्षोभ्य—किसि

रत्नसंभव—सल

अमिताभ-म्हय्खा

अमोघसिद्धि—गरूड

११८. बुद्ध परिनिर्वाण जूगु स्वला लिपा राजगृहय् न्हापांगु बौद्ध संघायन जूगु खः ।

११९. भीमं 'महामञ्जुश्री' धकाः हनाच्वनाम्ह बोधिसत्वयात कोरियालीतसें म्योगिलसाङ' अले चीनियातसें 'वेञ्चूफुसां' धाइ ।

१२०. बुद्ध धर्मकथं धातु चैत्य, परिभोग चैत्य, धर्म चैत्य व उद्देश्य चैत्य याना: चैत्य प्यंगू प्रकारया दु ।

१२१. संसारया नां जाःगु बौद्ध चैत्य मध्ये श्वेद गौं चैत्य बर्माय्, बोरोबुदुर चैत्य इण्डोनेशियाय्, थूपाराम चैत्य श्रीलङ्काय् दु शा श्वेत चैत्य चीनय् दु ।

१२२. क्वय न्ह्यथनागु येँया बहाः बहिलिइ च्वंगु त्वलनाय् [तोरणय्] बुद्ध जीवननाप सम्बन्धित क्वय् न्ह्यथनागु दृश्य कियातःगु दुः—

लायकू बही—बुद्ध लुम्बिनीइ वःगु

इतुम्बाहाः —मार विजय

नःघःबाहाः —धर्मचक्र प्रवर्तन

१२३. वि. सं. २००० सालय् बुद्ध धर्म देशना यात धकाः भिक्षु प्रज्ञानन्द, भिक्षु धम्मालोक, भिक्षु सुबोधानन्द व भिक्षु

प्रज्ञारश्मियात राणा सरकारं देसं पितिनाछ्वःगु गः।
३२४ बुंगय् च्वंम्ह लोकेश्वरया नां पद्मपाणि लोकेश्वर खः।
३२५. नालाय् च्वंम्ह लोकेश्वरया नां सृष्टिकान्ता लोकेश्वर गः।
३२६. च्वःबाहालय् च्वंम्ह लोकेश्वरया नां आनन्दादि लोकेश्वर खः।
३२७. जनबाहालय् च्वंम्ह लोकेश्वरया नां आर्यावलोकेश्वर खः।
३२८. नेपालय् 'नव धर्म' वा 'नव बौद्ध महावैपुल्य' नामं नांजाःगु गुगू महायानी बौद्ध ग्रन्थ थथे दु–
ललितविस्तर, अष्टसहस्रिका, प्रज्ञापारमिता, गण्डव्यूह, सुवर्णप्रभास, लङ्कावतार, दश भूमीश्वर, समाधिराज, सद्धर्मपुण्डरीक व तथागत गुह्यक।
३२९. गौतम बुद्धया दकलय् तःधंगु मूर्ति अफगानिस्तानया बामिया धयागु थासय् दु।
३३०. इस्वीया न्यागूगु शताब्दीइ बुद्ध धर्म प्रचार यायेगु ज्वनय् कपिलवस्तुं चीन बिज्याःम्ह भिक्षु बुद्धभद्र खः।
३३१. लिच्छविकालया छम्ह भारदार अनुपरमं थम्हं हाडिगांया सत्यनारायण द्यःगलय् तःगु शिलास्तम्भय् बौध्द धर्मावलम्बी-तय्त 'नास्तिक, कुतार्किक, मूर्ख कुमति' धकाः निन्दा याना-तःगु दु।
३३२. सिध्दार्थ गौतमं थः २९ दँ दुबलय् गृहत्याग यानाबिज्याःगु खः।
३३३. सिध्दार्थ गौतमं ६ दँतक दुश्कर चर्या यानाबिज्याःगु खः।
३३४. सिध्दार्थ गौतम ३५ दँ दुबलय् बोधिज्ञान चूलाःगु खः।
३३५. गौतम बुध्दं ४५ दँतक धर्म प्रचार यानाबिज्यात।
३३६. गौतम बुध्द ८० दँ दुबलय् महापरिनिर्वाण जुयाबिज्याःगु खः।
३३७. दकलय् न्हापां द्वैवाचिक (बुध्द व धर्मया) शरणय् वंपि तपुस्स भल्लुक दाजुकिजापि निम्ह खः।

३३८. नेपाःयात दकलय् न्हापां सन् १९३३ स मार्शल क्रुज स्वंगूगु ध्रुव (Third Pole) धकाः धयादीगु खः।

३३९. फोक्सोन्डो ताल डोल्पा जिल्लाय्, गढवाल ताल पाल्पा जिल्लाय् अले बेगनास ताल कास्की जिल्लाय लाः।

३४०. नेपाःया दकलय् तःधंगु कृत्रिम ताल कुलेखानीइ दु। व तालयात इन्द्रराज्यलक्ष्मी दह (सरोवर) धकाः नां छूगु दु।

३४१. नेपाःया दकलय् तःधंगु 'रारा' ताल कर्णाली अंचलय् दु। थुकिया क्षेत्रफल १०६ वर्ग किलो मीटर दु।

३४२. नेपाःया दकलय तःधंगु ताल महेन्द्र ताल (रारा दह) १६७ मीटर (५४८ फीट) तःजाः। थ्व ताल मुगु जिल्लाय लाः।

३४३. डोल्पा जिल्लाय च्वंगु फोक्सोन्डो ताल नेपाःया ताल मध्ये दकलय् तःजाःगु ताल खः। थ्व ६५० मीटर तःजाः।

३४४. नेपाल समुद्रसिथं ७०० माइल तापाः।

३४५. नेपाःया ताल मध्ये दकलय तःजाःथाय् दुगु तिलिचो ताल खः। थ्व ताल समुद्र ५३०० मीटर च्वय् लाः।

३४६ मिसातय्त नं मिजंतय्त ति हे अधिकार बीकेत कुतः यानाच्वंगु संयुक्त राष्ट्र संघया छगू निकाय UN Commission for the Status of women सन् १९४६ स स्वंगु खः। नेपालय् उकिया राष्ट्रिय आयोग Nepal National Commission for Status of Women सन् १९६५ स स्वन।

३४७. इटालीया दांयात लिरा धाइ।

३४८. स्पेनया दांयात पेसेटा (Peseta) धाइ।

३४९. युनाइटेड अरब इमिरेटस्या दांयात दिर्हम (Dirham) धाइ।

३५०. WHO या पूवंगु नां World Health Organisation खः।

३५१. WCOTP या पूवंगु नां World Confederation of Organisation of the Teaching Profession खः ।

३५२. चीनया दकलय् ताःहाकःगु इस्पातया हुस्लुंताँ तिब्बत प्रान्तया ल्हासा ख्,सिइ दु ।

३५३. बोन धर्मावलम्बीतय सीम्ह कुचा कुचा थलाः भंगःतय्त नकेगु चलन दु ।

३५४. विश्वय् सकभनं मिसातयत समान अधिकार बीकेगु उद्देश्यं संयुक्त राष्ट्र संघया ग्वसालय् सन १९७५ स मेक्सिको सम्मेलन, सन १९८० स कोपेनहेगन सम्मेलन व सन् १९८५ स नैरोबि सम्मेलन जूगु खः ।

३५५. World Cup Football स्वक्वःतक त्याकेधुंकूगु देशत इटाली व ब्राजिल खः ।

३५६. खाडी सहयोग परिषद्या सदस्य राष्ट्रत सउदी अरेबिया, कुवेत, बहराइन, कटार, ओमान व संयुक्त अरब इमरेट्स खः ।

३५७ विश्व न्यंक राजनैतिक अभियोगीत व मेपिं बन्दीतय्त याइगु यातना पनेत 'यातना उन्मूलन अभियान नामं एम्नेष्टि इन्टरनेशनल धयागु संस्थां विश्वव्यापी अभियान न्ह्याकाच्वंगु दु ।

३५८. संसारय् उच्च शिक्षा कयाच्वंपिं विद्यार्थीपिनि दकलय् उप्वः ल्याः अमेरीकाय्, अनंलि जापानय् दु ।

३५९. इजिप्टं इजरायलनाप शान्ति सन्धी याःगुया विरोधय् सन् १९७९ स १७ गू अरब देशं इजिप्टलिसे सम्बन्ध विच्छेद यात ।

३६०. माओ-त्से-तुङ्ग सीवं ह्वा-को-फेङ्ग चीनिया कम्यूनिष्ट पार्टीया अध्यक्ष जूगु खः ।

३६१. आर्कमिडीजं लखय् छुं बस्तु कुर्कबलय् उकिया तौल म्हो जुइ

धयागु सिध्दान्त लुइकूबलय् लयताया: ग्रीक भासं ''यूरेका'' धयादिल। 'यूरेका' या अर्थ 'जि थुल' ख:।

३६२. Atom Bomb दयेकूबलय् संस्कृत भासं ''कालोस्मि'' (जि हे काल ख:) धका: हा:म्ह वैज्ञानिक Oppentraemer ख:।

३६३. विश्व प्रसिध्द सफू Anti–Duhring या च्वमि बेलायतया Frederick Engels ख:। वयकलं उगु सफू जर्मन भासं च्वयादीगु ख:।

३६४. थौंकन्हय् संसारया आपालं देशय् छ्यलावयाच्वंगु योजनाबद्ध अर्थतन्त्र (Planned Economy) या प्रणाली संसारय् दकलय् न्हापां न्ह्यब्वया: छ्यलाय़ूम्ह मनू सोभियत संघया Joseph (Vissirionovich) Stalin ख:।

३६५. विश्वय् आधुनिक व्यापारिक कारोवारया तसकं न्हूगु प्रणाली Credit Card प्रणाली न्ह्याकूम्ह Robert Macanmara ख:।

३६६. सन् १८२४ स दकलय् न्हापां Cement दयेकूम्ह बेलायतया Joseph Aspdin ख:।

३६७. विश्व प्रसिद्ध मनोवैज्ञानिक डा. सिगमण्ड फ्रायड अष्ट्रियायाम्ह ख:।

३६८. सन् १९७५ मे १ तारीखकुन्हु, मिस्त मध्ये दकलय् न्हापां सगरमाथाया च्वकाय् थ्यंम्ह मय्जु जापानया जुन्को तावेइ (Junko Tabei) ख:।

३६९. रूसय् सन् १९१७ स लेनिनया नेतृत्वय् समाजवादी क्रान्ति जूबलय् शासन यानाच्वंम्ह अन्तिम जार शासक निकोलास द्वितीय ख:।

३७०. वंगु निस:दँया ज:ख: विश्वया इतिहासय् दकलय् उप्व: राजगद्दीइ च्वंम्ह बेलायतया महारानी भिक्टोरिया ख:।

दसपोल ६४ दँ राजगद्दीइ च्वनाबिज्या:गु खः।

३७१. जर्मनय् सन् १८९० निसें ह्यायण्डबल म्हितेगु शुरू जूगु खः। थ्व कासायात सन् १९३२ निसें ओलम्पिकय् दुथ्याकूगु खः।

३७२. प्रत्येक दँया मार्च ८ तारीखकुन्हु अन्तर्राष्ट्रिय नारी दिवस खः।

३७३. प्रत्येक दँया......८ तारीखकुन्हु अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस दिवस खः।

३७४ सन् १९३४स चीनय् जूगु जनक्रान्ति क्व:द:गु मञ्चु शासनया दकलय् लिपायाम्ह बादशाहया नां आइसिन गियोरो–पुयि खः।

३७५. सन् १९४५ स फ्रेन्च शासकतय्सं राज यानाच्वंगु स्वंगू उपनिवेश अन्नम, तोन्किन व कोचिन ल्वाकछ्याना: छगू राज्य भियतनाम दयेकूगु खः।

३७६. सन् १९७१ स साहित्यया निंति नोबेल सिरपा: त्याकूम्ह विश्वकवि पाब्लो नेरूदा चिलेयाम्ह खः।

३७७. भारत, पाकिस्तान, बंगलादेश धका: कुचादले न्ह्य: हिन्दूस्तानबलय् तसकं नांजा:पि मुस्मां लेखक मोहम्मद इकबाल उर्दू भासं च्वइम्ह कवि खःसा नजरूल इस्लाम बंगाली भासं च्वइम्ह कवि खः।

३७८. स्वतन्त्र भारतया दकलय् न्हापांम्ह भारतीय गभर्नर जनरल चक्रवर्ती (सी.) राज (आर) गोपालाचारी खः।

३७९. स्वतन्त्र भारतया दकलय् न्हापांम्ह राष्ट्रपति डा. राजेन्द्र प्रसाद खः।

३८०. पृथ्वीं सूर्ययात छक्व: चा:हिलेत ३६५ न्हु ५ घण्टा ४८ मिनेट व १२ सेकेण्ड मा:।

३८१. प्राचीन विश्व इतिहासया साहित्यख्यलय् प्रसिद्धम्ह विद्वान,

एस्काइलस् नाटककार खः ।

३८२. प्राचीन विश्व इतिहासय् चिकीत्साशास्त्रया ख्यलय् प्रसिद्धम्ह विद्वान हिप्पोक्रेटस् डाक्टर खः ।

३८३. प्राचीन विश्व इतिहासय् प्रसिद्धम्ह विद्वान् हेरोडोटस् इतिहासकार खः ।

३८४. सन् १९४५ अगष्ट ६ तारीखकुन्हु अमेरीकां हिरोशिमाय् कुर्कूगु परमाणु बम शिमा अस्पतालय् लाना: विष्फोट जूगु खः ।

३८५. रोमन अङ्क प्रणाली कथं X धयागु 10, C धयागु 100, M धयागु 1000 खःसा CM धयागु 900 खः ।

३८६. मनूया ज्यान बचय्यायेत दुरू ध्यना: वांछ्वयेगु ज्यायात मेस्टेक्टोमी (Mestechtomy) धाइ ।

३८७. मनूया ज्यान बचय्यायेत मचाछेँ ध्यना: वांछ्वयेगु ज्यायात हेस्टेरेक्टोमी (Hesterechtomy) धाइ ।

३८८. सन १९२८ स पेन्सिलिन वास: लुइकूम्ह डा० अलिग्जाण्डर फ्लेमिङ्ग खः । थ्व खँ विश्वयात सीकेबीत न्हापां पौ च्वया: पिथंम्ह Sir Almroth Wright खः । फ्लेमिङ्गयात उगु वास: लुइका: १६ दँ लिपा Knight पदवी अले १७ दँ लिपा नोबेल सिरपा: चूला:गु खः ।

३८९. सल्मान रूस्दिया 'सटानिक भर्सेज' धयागु सफूयात न्हापां प्रतिबन्ध त:गु देश भारत खः ।

३९०. अमेरीकी राष्ट्रपति जर्ज बुश चीन वंबलय् वय्कलं नकूगु भ्वजय् स:तात:म्ह, तर भ्वजय वंबलय् 'छन्त स:तूगु मदु' धका: चीनिया पुलिसं पना: मछ्व:म्ह मनू फाङ–लि–जि (Fang Li Zhi) खः ।

३९१ छगू समभुज त्रिभुजया भुजाय १०% तनाबिलकि उकिया

क्षेत्रफल २१'/. उव्वः जुइ ।

३९२. अमेरीकाया राजधानीया नां जर्ज वाशिङ्गटनया नामं छुनातःगु खः ।

३९३. 'अमेरीका' या नां स्पेनयाम्ह एमरिगो भेस्पुस्सीया नामं छुनातःगु खः ।

३९४. सन १९८८ या जुलाई ११ तारीखयात संयुक्त राष्ट्र संघं ५ अरबया संसार वा ५ अरब जनसंख्या थ्यंगु दि धकाः घोषणा याःगु खः ।

३९५. Suez Canal (स्वेज नहर) सफलतापूर्वक दयेकूम्ह फ्रान्सया इन्जिनीयर Ferdinand De Lasseps खः ।

३९६. नेपोलियनया जीवननाप स्वापू दुगु प्यंगू टापुः–
कोशिका टापु– बूगु
इलेडेला सिटे टापु–वादशाह जूगु
सेन्ट एल्बा टापु–निर्वासित जूगु
सेन्ट हेलेना टापु–सीगु

३९७ Vatican City धयागु देशया चाकःलि Italy धयागु देश लाः ।

३९८. Lesotho धयागु अफ्रिकाया छगू देशया चाकःलि South Africa देश लाः ।

३९९ मयजु कोराजोना अकिनो (Corazon Aquino) या भाःत बेनिग्नो अकिनो (Benigno Aquino) या हत्या सन् १९८३ स जूगु खः ।

४००. चेर्नोभिल आणविक दुर्घटना सन १९८६ या अप्रिल २६ तारीखकुन्हु जूगु खः ।

४०१. इरानया पुलांगु नां फारस खः ।

४०२. इराकया पुलांगु नां मेसोपोटामिया खः ।

४०३. सन् १९४५ स हिरोशिमाय् कुर्कूगु अणुबम यूरेनियम धयागु तत्व (Element) यागु खःसा नागासाकीइ कुर्कूगु अणुबम प्लुटोनियम तत्वयागु खः ।

४०४. भिक्टोरिया फल्स धयागु झ्वाला जाम्बियाय् दु ।

४०५. भिक्टोरिया लायण्ड धयागु आन्टार्किटिकाय् दु ।

४०६. भिक्टोरिया लेक धयागु स्वंगू देश केन्या, उगाण्डा व तान्जानियाय् दु ।

४०७. Decimal Number System (दशमलव अङ्क प्रणाली) दकलय् न्हापां प्रचार प्रसारय् ह:म्ह John Aeperier खः ।

४०८. चिम्पान्जी जातयाम्ह बँमनुखं २२६ न्हुं मचा बुइकी (छकः बुइकीबलय् छम्ह जक मचा बुइकी) ।

४०९. नांजाःम्ह विश्व-बाखंमि O. Henary या धात्थेंगु नां William Sydney Porter खः ।

४१०. Golden Triangle य लाःगु देशत वर्मा (म्यान्मार), लाओस व थाईलायण्ड खः ।

४११. हेलिकोप्टरया आविष्कार संयुक्त राज्य अमेरीकाया आइगोर सिकोर्सकी धयाम्ह मनुखं सन् १९३९ स याःगु खः ।

४१२. नाडी घडीया आविष्कार वेलायतया नागरिक John Harwood जुं सन् १९२४ स यानादीगु खः ।

४१३. द्वन्दात्मक भौतिकवादया जन्मदाता कार्ल मार्क्स सन् १८१८ स जर्मनय् बूगु खः । वय्कः सन् १८८३ स मन्ते । वयकःया सीम्ह (लाश) बेलायतया उत्तर लण्डनय् च्वंगु हाई गेट चिहानय् थुंगु खः ।

४१४. पृथ्वीया तौल ६५ लाख, ८६ हजार खरब टन दु ।

४१५. स्वंगू काल्पनिक रेखा स्वानाः दयेकातःगु बर्मुदा ट्रायङ्गलय्

ला:गु देशत बहामास, बर्मुदा व प्यूटोरिको खः ।

४१६. सलाई (Safety Match) या आविष्कार स्वीडेनया गुस्ताभ ई पाश्च धयाम्ह मनुखं सन् १८४४ स या:गु खः ।

४१७. इस्लाम धर्मया धर्म गुरू हजरत मोहम्मद इ· सन् ५७० स साउदी अरेबियाया मक्काय् बूगु खः ।

४१८. सन् १९५७ अक्टोबर ४ कुन्हु तात्कालीन सोभियत संघं दकलय् न्हापां त्वःतूगु भू–उपग्रह 'स्पुतनिक' ९२ न्हुतक अन्तरीक्षय् च्वंगु खः ।

४१९. रेडक्रस (Redcross) या संस्थापक हेनरी दुनां (Henary Dunant) खः । थ्व संस्थाया विश्व संघया स्थापना १८६४ A. D. स जूगु खः ।

४२०. संयुक्त राष्ट्र संघ (UNO) या मू ज्याकुथि (मुख्यालय) दयेकेत अमेरीकी अरबपति भाजु रक फेलरं १८ एकड जमीन व ८५ लाख अमेरीकी डलर हापं ब्यूगु खः ।

४२१. फोटोग्राफिक क्यामेराया आविष्कार सन् १८२६ स फ्रान्सया जोसेफ निप्से (Joseph Nipce) यानादीगु खः ।

४२२. मोटर साइकलया आविष्कार सन् १८८५ स जर्मनीया गोट्लेब डेम्लरं यानादीगु खः ।

४२३. इतिहासया बौ (Father of History) या नामं नांजा:म्ह प्राचीनकालया विद्वान् Herodotus इ· पू· न्यागूगु शदीइ ग्रीसय् बूगु खः ।

४२४ अन्तर्राष्ट्रिय पर्वतारोहण क्षेत्रय् च्वापुगुँ (हिमालय) या २५,००० फीट च्वय्या थाय्यात Zone of Death धाइ ।

४२५. अन्तरीक्षय् वंम्ह न्हापांम्ह मिसा तात्कालीन सोभियत रूस-याम्ह भ्यालेन्टिना तरेस्कोभा खः ।

४२६. चन्द्रमाया सतहलय् दकलय ख्वाउँइबलय्या तापक्रम

212°FH (100°C) खःसा दकलय् क्वाइबलय्या तापक्रम 292°FH (180°C) खः।

४२७. भीगु त्वनेगु सोडा लखय् (Soda Water) लः व कार्बन-डाई-अक्साइड ल्वाकछ्यानातइगु खः।

४२८. Father of Red Army धकाः चीनयाम्ह चू-तेहयात धाइगु खः।

४२९. Atom Bomb दयेके धुनेवं दकलय् न्हापां परीक्षण याःगु डाँडायात 'Zero Hill' धकाः नां छुनातःगु दु सा परीक्षण याःगु ईयात 'Zero Hour' धकाः नां छुनातःगु दु।

४३०. विश्वय् तसकं नां जाःगु उपन्यास 'Nineteen Eighty-four' 1984) या च्वमि George Orwell खः।

४३१. विश्वय् तसकं नां जाःगु उपन्यास 'Mother' या च्वमि Maxim Gorky खः।

४३२. विश्वय् तसकं चर्चित तात्कालीन सोभियत संघया चेर्नोबिल आणविक दुर्घटना सन् १९८६ या एप्रिलं जूगु खः।

४३३. 'चीन' यात अनया जनतां 'चुङ्को' धाइ।

४३४. 'जापान' यात अनया जनतां 'निप्पन' धाइ।

४३५. 'कोरिया' यात अनया जनतां 'चोसान' धाइ।

४३६. बंगलादेशया न्हापांम्ह राष्ट्रपति शेख मुजिबुर रहमान खः।

४३७. बंगलादेशया न्हापांम्ह प्रधानमन्त्री ताजि मद्दिन खः।

४३८. अल्बानियाया मुद्रा (ध्यबा) यात Lek धाइ।

४३९. ब्राजिलया मुद्रा (ध्यबा) यात Cruzeiro धाइ।

४४०. Badminton म्हितेगु थाय्यात Court धाइ।

४४१. Boxing ल्वाकेगु थाय्यात Ring धाइ।

४४२. Base Ball म्हितेगु थाय्यात Diamond धाइ।

४४३. कुस्ति ल्वाकेगु थाय्यात Ring वा Arena धाइ।

४४४. न्यूयोर्कया अन्तर्राष्ट्रिय हवाइ अड्डाया नां केनेडी हवाइ अड्डा खः ।

४४५. रोमया अन्तर्राष्ट्रिय हवाइ अड्डाया नां लियोनार्दो दा भिन्सी (भिन्ची) हवाइ अड्डा खः ।

४४६. जोर्डनया मुद्रा (ध्यबा) यात Dinar धाइ ।

४४७ कुवेतया मुद्रा (ध्यबा) यात Dinar धाइ ।

४४८. युगोस्लाभियाया मुद्रा (ध्यबा) यात Dinar धाइ ।

४४९. United Kingdom व Iran या राष्ट्रिय चिं (National Emblem) गुलाफ स्वां खः ।

४५०. जापानया राष्ट्रिय चिं (National Emblem) गुलदावदि (गोदावरी) स्वां खः ।

४५१. SEATO South East Asia Treaty Organisation) गठन जूबलय् दुथ्या:गु देशत अमेरीका, ब्रिटेन, फ्रान्स, अष्ट्रेलिया, न्यूजिलायण्ड, फिलिपिन्स, पाकिस्तान व थाइलायण्ड खः ।

४५२. 'फर्मोसा' यात थौंकन्हय् 'ताइवान' धाइ ।

४५३. 'रोडेशिया' यात अनया जनतां Zimbabwe धाइ ।

४५४. 'दक्षिण अफ्रिका' यात अनाया जनतां Azamia धाइ ।

४५५. Asian Games दकलय् न्हापां सन् १९५१ स न्हू दिल्लीइ जूगु खः ।

४५६. घानाया पुलांगु नां Gold Coast खः ।

४५७. Burundi या पुलांगु नां Urundi खः ।

४५८. Ethiopia या पुलांगु नां Abyssinia खः ।

४५९. पाकिस्तानया राष्ट्रभाषा 'उर्दू' भाय् फारसी व हिन्दी भाय् ल्वाकज्याना: दुगु भाय् खः ।

४६०. बेलायतया राष्ट्रभाषा अंग्रेजी भाय् आयङ्लो साक्सन (Anglo Saxan) व नर्मन (Norman) अर्थात् प्राचीन जर्मन व प्राचीन फ्रेन्च भाय् ल्वाकज्याना: दुगु भाय ख: ।

४६१. EEC अर्थात European Economic Community या मेगु प्रचलित नां Common Market ख: । थुकी दकलय् न्हापां दुहांवंपि खुगू राष्ट्र बेल्जियम, फ्रान्स, इटाली, लग्जम्बर्ग, नेदरलायण्ड व पश्चिम जर्मनी ख: ।

४६२ चन्द्रमाय् दकलय न्हापां पला: त:म्ह मनू Neil Armstrong ख: । वं चन्द्रमां पृथ्वीइ छ्वयाह:गु सन्देश थथे ख: "One small step for a man, one giant leap for mankind."

४६३. अंग्रेजी भाय् ल्हायेमस:म्ह बेलायतया जुजु जर्ज प्रथम ख: ।

४६४. ल्हासाया नांजा:गु पोताला दरवार सन् १६४५ स न्याम्हम्ह दलाई लामाया पालय् दयेकूगु ख: ।

४६५. संयुक्त राज्य अमेरीकाया राष्ट्रपति जुयावंपि बौ व काय् जोन एडाम्स (बौ) व क्विन्सी एडाम्स (काय्) ख: ।

४६६. सन् १८९० दँनिसें अन्तर्राष्ट्रिय मजदूरतसें मई दिवस हनाव:गु ख: ।

४६७. भारतय् वृटिश साम्राज्यया विस्तार जुजु वनाच्वंबलय् अवधया जुजु (नवाब) वाजिद अलि शाह (खाँ) या वेगम हजरत महल व पंजाबया रणजीत सिंहया रानी चाँद कुँवर नेपालय् शरण का:व:गु ख: ।

४६८. भारतया जुजु अशोकं थ:त 'देवनाम प्रियदर्शी' धयागु उपनां का:गु ख: ।

४६९. एशिया, यूरोप व अफ्रिका स्वंगू महादेशया दथुइ ला:गु निगू देश साइप्रस व माल्टा ख: ।

४७०. गंगा नदीयात बंगला देशय् थ्यनेधुंका: पद्मा धाइ ।

४७१. दकलय् अप्व: जनाघनत्व दुगु विश्वया प्यंग् देश छसीकथं– बंगलादेश, कोरिया, निदरलायण्ड व बेल्जियम ख: ।

४७२. प्रशान्त महासागरया क्षेत्रफल ६,४१,८६,३०० वर्ग माइल दु।

४७३. क्लिनिकल थर्मोमीटरय् ९४°F निसें १०८°F तक बाय् ३५°C निसें ४२°C तक तापक्रमया नाप च्वयात:गु दइ ।

४७४. ल: ३२°F तापक्रमय् खाइ ।

४७५. ल: २१२°F तापक्रमय दाइ ।

४७६. फिलामेन्ट लाइटया आविष्कारक थमस एल्बा एडिसन ख: ।

४७७ सूर्ययात पृथ्वी व मेमेगु ग्रहतसें चा:हिली धयागु खँ निकोलस कपर्निकस (Nicolaus Copernicus) सीकूगु ख: ।

४७८. कार्बन–डाई–अक्साइडया आणविक भार ४४ दइ ।

४७९. एमोनियाया आणविक भार १७ दइ ।

४८०. ल:या आणविक भार १८ दइ ।

४८१. D. D. T. या पूवंगु रूप Dichloro–Diphenyl Trichloroethane (डाईक्लोरो डाईफिनाइल ट्राइक्लोरोइथेन) ख: । थ्व लुइकूम्ह Dr. Paul Muller ख: ।

४८२. –४० डिग्रीइ सेन्टिग्रेट व फारेनहाइट एकाई बराबर जुइ ।

४८३. B. C G. या पूवंगु रूप Bocille Calmette Guerin ख: ।

४८४. कलम (Fountain Pen) या आविष्कारक Waterman ख: ।

४८५. प्रकृतिइ लूगु तत्वत मध्ये दकलय् झ्यातुगु तत्व Uranium ख: ।

४८६. सूर्य पृथ्वीं १४ करोड ९६ लाख किलोमीटर तापा: ।

४८७. पृथ्वी व मिला [चन्द्रमा] दथुया दूरी ३८ लाख ४४ हजार किलोमीटर दु ।

४८८. AIDS या पूवंगु रूप Acquired Immune Deficiency Syndrom ख: ।

४८९. HIV या पूवंगु रूप Human Immuno-deficiency Virus ख: ।